

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 179/2014-19

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 20. marca 2014 v senáte zloženom z predsedu Ladislava Orosza, zo sudcu Jána Lubyho a sudkyne Ľudmily Gajdošíkovej (sudkyňa spravodajkyňa) predbežne prerokoval sťažnosť Š. K., P. K., V. O. a M. H., zastúpených Advokátskou kanceláriou JUDr. Chlapík s. r. o., Sládkovičova 13, Žilina, konajúcou prostredníctvom konateľ a advokáta JUDr. Dušana Chlapíka, vo veci namietaného porušenia ich základných práv podľa čl. 20 ods. 1 a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Krajského súdu v Žiline č. k. 9 Co 423/2012-592 z 28. marca 2013 a postupom predchádzajúcim jeho vydaniu, ako aj základného práva podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Žilina v konaní vedenom pod sp. zn. 12 C 97/1996 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť Š. K., P. K., V. O. a M. H. o d m i e t a .

Odôvodnenie:

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 25. júla 2013 doručená sťažnosť Š. K., P. K., V. O. (ďalej len „sťažovateľka v 3. rade“), a M. H. ďalej spolu len „sťažovatelia“), ktorou namietajú porušenie svojich základných práv podľa čl. 20 ods. 1 a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dodatkový protokol“) rozsudkom Krajského súdu v Žiline (ďalej len „krajský súd“) č. k. 9 Co 423/2012-592 z 28. marca 2013 (ďalej len „rozsudok krajského súdu“) a postupom predchádzajúcim jeho vydaniu, ako aj základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“) a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Žilina (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 12 C 97/1996 (ďalej len „napadnuté konanie“).

Z obsahu sťažnosti a z príloh k nej pripojených vyplýva, že sťažovatelia boli odporcami v súdnom konaní vedenom okresným súdom pod sp. zn. 12 C 97/1996. V označenom súdnom konaní sa navrhovatelia pôvodne v 1. až 23. rade (ďalej len „navrhovatelia“) žalobou *„domáhali voči odporcom v rade 1-5, t. j. štyrom sťažovateľom a v piatom rade proti V. a. s. zaplatenia súdnych cien za odpredané pozemky a vyvlastňovacej náhrady v úschove súdu s odôvodnením, že odporcovia v rade 1-5 nie sú ochotní kúpu cenu a vyvlastňovaciu náhradu rozdeliť v prospech navrhovateľov 1-23, spolu v sume 943.481,50.- Sk“*.

Okresný súd po tom, ako vec prerokoval, rozsudkom č. k. 12 C 97/1996-524 zo 6. júna 2012 (ďalej len „rozsudok okresného súdu“) rozhodol o povinnosti sťažovateľov *„zaplatiť navrhovateľom finančné plnenie predstavujúce časť obdržanej kúpnej ceny za odpredaj pozemkov, predstavujúcich vyrovnanie z dedičstva po poručiťovi J. K. Súd priznal aj úrok z omeškania vo výške 17,6 % ročne od 15. 2. 1996. Návrh navrhovateľky*

v rade 4b) Z. T. zamietol tiež návrh, ktorým mal nahradiť súhlas odporcov v rade 1) až 4) k vydaniu vyvlastňovacej náhrady zloženej zložiteľom V., a. s. T. z úschovy Okresného súdu Žilina v konaní č. Nc/a/54/95. Rozhodnutie o trovách konania si vyhradil na samostatné uznesenie po právoplatnosti rozhodnutia vo veci samej.“.

Rozsudok okresného súdu v zákonom ustanovenej lehote napadli odvolaním navrhovateľa a sťažovateľka v 3. rade. Sťažovateľka v 3. rade podala odvolanie v časti, v ktorej okresný súd rozhodol o povinnosti platiť úroky z omeškania z jednotlivých plnení, pričom v odvolaní poukázala na to, že okresný súd pochybil, keď neuznal vznesenú námietku premlčania. Z uvedeného dôvodu navrhla, aby odvolací súd zmenil rozsudok okresného súdu v časti výroku o povinnosti sťažovateľov zaplatiť úrok z omeškania tak, že v tejto časti žalobný návrh zamietne.

O odvolaní navrhovateľov a sťažovateľky v 3. rade krajský súd rozhodol svojím rozsudkom tak, že rozsudok okresného súdu v odvolaní napadnutej časti ako vecne správny potvrdil.

Po tom, ako rozsudok okresného súdu v spojení s rozsudkom krajského súdu nadobudol právoplatnosť (14. mája 2013), okresný súd uznesením č. k. 12 C 97/1996-602 z 20. júna 2013 (ďalej len „uznesenie okresného súdu“) rozhodol o trovách konania.

Sťažovatelia v sťažnosti namietajú porušenie nimi označených práv, ktoré odôvodňujú najmä vysokým stupňom arbitrárnosti rozsudkov obidvoch súdov a z toho odvodzujú ich ústavnú neudržateľnosť, pretože všeobecné súdy zásadným spôsobom popreli „... výklad a aplikáciu Notárskeho poriadku najmä jeho ustanovenie § 39 pri rozhodovaní o dedičstve, podľa ktorého (v tom čase platného) nároky ustupujúcich dedičov musia byť určené konkrétnou peňažnou sumou podľa hodnoty dedičstva v náväznosti na výšku dedičských podielov. Splatnosť peňažných podielov podlieha buď všeobecnej peňažnej dobe, alebo môže byť odkladacou podmienkou presne ohraničená, v danom prípade okamihom ak budú pozemky vyňaté zo spoločného hospodárenia...“.

Sťažovatelia odôvodňujú namietané porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a podľa čl. 38 ods. 2 listiny, ako aj práva na prejednanie svojej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu v namietanom konaní, najmä neprimeranú dĺžku napadnutého konania.

Na základe uvedenej argumentácie sťažovatelia navrhujú, aby ústavný súd po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie nálezom takto rozhodol:

„Základné práva Š. K., P. K., V. O., M. H. na súdnu ochranu ako aj základného práva vlastníť majetok, základného práva na ochranu majetku a práva na pokojné užívanie majetku podľa čl. 46 ods. 1 a podľa čl. 20 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky v spojení s čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom a rozsudkom Krajského súdu Žilina sp. zn. 9 Co 423/2012 porušené boli.

Rozsudok Krajského súdu Žilina sp. zn. 9 Co 423/2012 z 28. 3. 2013 zrušuje a vec mu vracia na ďalšie konanie.

Základné práva Š. K., P. K., V. O., M. H. na prerokovanie veci zbytočných prietáhov a práv na prejednanie ich záležitostí v primeranej lehote podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a podľa čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd a podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Žilina vedenom v konaní pod sp. zn. 12 C 97/1996 porušené boli.

Š. K., P. K., V. O., M. H. priznáva finančné zadosťučinenie vo výške 10.000 Eur (slovom desaťtisíc eur) každému jednému, ktoré je Okresný súd Žilina povinný vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

Okresný súd je povinný nahradiť Š. K., P. K., V. O., M. H. trovy konania tak ako budú priznané, na účet ich právnych zástupcov do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia.“

II.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd,

alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak.

Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene, môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Predmetom sťažnosti je namietané porušenie základného práva sťažovateľov na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, základného práva vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 ústavy a práva na ochranu majetku podľa čl. 1 dodatkového protokolu rozsudkom krajského súdu a postupom predchádzajúcim jeho vydaniu a namietané porušenie ich základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 38 ods. 2 listiny, ako aj práva na prejednanie ich záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu v namietanom konaní.

1. K namietanému porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a podľa čl. 38 ods. 2 listiny a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu v namietanom konaní

Ústavný súd v rámci predbežného prerokovania sťažnosti preskúmal časť sťažnosti, ktorou sťažovatelia namietajú porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a podľa čl. 38 ods. 2 listiny, ako aj práva na prejednanie svojej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu.

Ústavný súd si pri výklade práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 38 ods. 2 listiny osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie veci v primeranej lehote, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (m. m. II. ÚS 55/98, I. ÚS 132/03).

Pri rozhodovaní o ústavných sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (a rovnako aj práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru) ústavný súd vychádza zo svojej ustálenej rozhodovacej činnosti, podľa ktorej účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstráni. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (m. m. I. ÚS 41/02).

Ústavný súd preto poskytuje ochranu tomuto základnému právu len vtedy, ak bola na ústavnom súde uplatnená v čase, keď namietané porušovanie označeného práva ešte mohlo trvať (m. m. I. ÚS 22/01, I. ÚS 77/02, I. ÚS 116/02, IV. ÚS 258/2012). Ak v čase doručenia sťažnosti ústavnému súdu už nemôže dochádzať k namietanému porušovaniu označeného základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ústavný súd sťažnosť odmietne ako zjavne neopodstatnenú (§ 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde), pretože konanie o takej sťažnosti už nie je spôsobilé naplniť účel ochrany, ktorú ústavný súd poskytuje vo vzťahu k základnému právu na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (m. m. I. ÚS 6/03). Uvedený právny názor ústavného súdu je akceptovaný

aj judikatúrou EŠLP (m. m. Miroslav Mazurek proti Slovenskej republike, rozhodnutie o sťažnosti č. 16970/05 z 3. 3. 2009).

Ústavný súd taktiež už opakovane judikoval, že jednou zo základných pojmových náležitostí sťažnosti podľa čl. 127 ústavy je v prípadoch, keď sa ňou namieta porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov (rovnako aj práva na prerokovanie veci v primeranej lehote), to, že musí smerovať proti aktuálnemu a trvajúcejmu zásahu orgánov verejnej moci do základných práv sťažovateľa. Uvedený názor vychádza zo skutočnosti, že táto sťažnosť zohráva preventívnu funkciu, a to ako účinný prostriedok na to, aby sa predišlo zásahu do základných práv, a v prípade, že už k zásahu došlo, aby sa v porušovaní týchto práv ďalej nepokračovalo (m. m. IV. ÚS 104/03, IV. ÚS 215/07, III. ÚS 305/07, I. ÚS 269/2012).

Z obsahu sťažnosti a z príloh k nej pripojených vyplýva, že okresný súd vo veci samej rozhodol rozsudkom č. k. 12 C 97/1996-524 zo 6. júna 2012, ktorý nadobudol právoplatnosť spolu s rozsudkom krajského súdu sp. zn. 9 Co 423/2012 z 28. marca 2013 dňa 14. mája 2013, s tým, že vo výroku rozsudku okresného súdu je výslovne uvedené, že „*O náhrade trov konania súd rozhodne po právoplatnosti rozhodnutia vo veci samej.*“.

O súvisiacom výroku o trovách konania okresný súd rozhodol samostatným uznesením č. k. 12 C 97/1996-602 z 20. júna 2013, t. j. jeden a pol mesiaca po rozhodnutí právoplatnosti rozsudku okresného súdu. Proti uzneseniu okresného súdu sa sťažovatelia odvolali 17. júla 2013. V čase doručenia sťažnosti ústavnému súdu o odvolaní nebolo ešte právoplatne rozhodnuté a vec sa nachádzala na okresnom súde, ktorý urobil procesné úkony spojené s odvolaním. O odvolaní rozhodol krajský súd uznesením č. k. 6 Co 428/2013-628 z 30. decembra 2013, ktoré nadobudlo právoplatnosť 10. februára 2014.

Keďže sťažovatelia namietajú porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a podľa čl. 38 ods. 2 listiny, ako aj práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru v konaní, ktoré bolo pred doručením ich sťažnosti ústavnému súdu vo veci samej

právoplatne skončené, je zrejme, že v čase predbežného prerokovania sťažnosti na ústavnom súde bola už ich právna neistota odstránená a tvrdené porušovanie sťažovateľmi označených práv už netrvalo.

Vo vzťahu k rozhodovaniu o trovách konania ústavný súd nezistil taký postup okresného súdu v konaní, ktorý by zakladal príčinnú súvislosť s namietaným porušením sťažovateľmi označených práv (rozhodovanie na okresnom súde trvalo jeden a pol mesiaca), ktorá by zakladala dôvod na vyslovenie ich porušenia po prípadnom prijatí sťažnosti na ďalšie konanie.

Vzhľadom na uvedené ústavný súd po predbežnom prerokovaní sťažnosti v tejto časti dospel k záveru, že podmienky na prijatie sťažnosti na ďalšie konanie splnené neboli, a preto sťažnosť v tejto časti odmietol ako zjavne neopodstatnenú (§ 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde).

2. K namietanému porušeniu základných práv podľa čl. 20 ods. 1 a čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 1 dodatkového protokolu rozsudkom krajského súdu a postupom predchádzajúcim jeho vydaniu

Ústavný súd sa v rámci predbežného prerokovania sťažnosti zaoberal aj tou časťou sťažnosti, ktorou sťažovatelia namietajú porušenie svojho základného práva vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 ústavy, základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na ochranu majetku podľa čl. 1 dodatkového protokolu rozsudkom krajského súdu č. k. 9 Co 423/2012-592 z 28. marca 2013 a postupom predchádzajúcim jeho vydaniu.

Jednou zo základných podmienok prijatia sťažnosti na ďalšie konanie je jej podanie v lehote ustanovenej v § 53 ods. 3 zákona o ústavnom súde. Táto lehota je dvojmesačná a začína plynúť od právoplatnosti rozhodnutia, oznámenia opatrenia alebo upovedomenia o inom zásahu, pričom pri opatrení alebo inom zásahu sa počíta odo dňa, keď sa sťažovateľ mohol o opatrení alebo inom zásahu dozvedieť. Nedodržanie tejto lehoty je zákonom ustanoveným dôvodom na odmietnutie sťažnosti ako podanej oneskorene (§ 25 ods. 2

zákona o ústavnom súde). V prípade podania sťažnosti po uplynutí zákonom ustanovenej lehoty neumožňuje zákon o ústavnom súde zmeškanie tejto lehoty odpustiť (pozri napr. IV. ÚS 14/03, I. ÚS 64/03, I. ÚS 188/03).

Ústavný súd zistil, že rozsudok krajského súdu č. k. 9 Co 423/2012-592 z 28. marca 2013 nadobudol právoplatnosť 14. mája 2013, pričom sťažnosť sťažovateľov bola ústavnému súde doručená 25. júla 2013, teda zjavne po uplynutí lehoty ustanovenej v § 53 ods. 3 zákona o ústavnom súde.

Na základe uvedeného ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosť sťažovateľov podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde odmietol v tejto časti ako podanú oneskorene.

Vzhľadom na to, že sťažnosť bola ako celok odmietnutá, ústavný súd sa ďalšími návrhmi sťažovateľov nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 20. marca 2014